

den kyndige og samvittighedsfulde Tandlæge i Regelen dog næppe vilde bringe i Anvendelse uden med Bistand af en Læge.

Herved blev Sagen for Universitetets Vedkommende foreløbig staaende. Dens Gjenoptagelse og Afslutning vil findes i Aarb. f. 1871—73 S. 94—97.

— Da N. N., hvem Justitsministeriet havde tilladt at underkaste sig Tandlægetentamen, var blevet indkaldt til militær Tjeneste, tillodes det ham, efter Andragende, ved Ministeriets Skrivelse af 11. Apr. 1864, at han maatte benytte den ham givne Tilladelse, naar han havde opfyldt sine militære Pligter.

IV. Priskonkurrencer.

Allerede i Aaret 1860 opstod der Spørgsmaal om i Stedet for det ældre Stempel til Universitetets Prismedailler, hvis Minervafigur var i højeste Grad uskjøn, og som i ingen Henseende kunde siges at svare til, hvad Medaillørkunsten ogsaa her i Landet for Tiden kunde præstere, at søge at erhverve et nyt. Sagen blev imidlertid foreløbig stillet i Bero, indtil det havde vist sig, om der som Besvarelse af den da udsatte Neuhausenske Konkursopgave »en Prismedaille for et Universitet«, vilde fremkomme et Arbejde, som Universitetet kunde ønske at forskaffe sig. Ad denne Vej lykkedes det imidlertid ikke at erhverve noget nyt Stempel.

I 1862 gjenoptoges Sagen, da Spørgsmaalet om et nyt Stempel til Doktorringe kom under Forhandling. Kvæstor indberettede til Konsistorium, at den i 1846 anskaffede Beholdning af Guldplader til Doktorringe var opbrugt, og androg derfor, under Forudsætning af, at det gamle Stempel fremdeles skulde benyttes, paa Bemyndigelse til at lade 10 nye Plader udpræge. I Skrivelse af 3. Decbr. gjorde Konsistorium Indstilling herom til Ministeriet. Konsistorium mindede om, at der i Aarene 1845 og 1846 havde været ført Forhandlinger om Anskaffelsen af et nyt, mere hensigtssvarende Stempel til de ommeldte Plader; men paa Grund af forskellige Omstændigheder blev det den Gang anset for rigtigst at stille Sagen i Bero. Da det nu havde vist sig, at Efterspørgslen efter Plader til Doktorringe var saa ringe, at en Beholdning af 10 Plader havde været tilstrækkelig i et Tidsrum af 16 Aar, fandt Konsistorium ikke Anledning til for Tiden at andrage paa Anskaffelsen af et nyt Stempel og indstillede derfor blot, at Kvæstor bemyndigedes til at lade 10 Plader til disse Ringe udpræge efter det hidtil brugte Stempel. Ministeriet udtalte imidlertid i Skrivelse af 5. Jan. 1863, at det forekom det, som Forholdene nu havde stillet sig, at være værdt at forsøge, om et nyt, mere passende og smagfuldere Stempel ikke lod sig tilvejebringe, der igjen kunde vække Lysten hos de paagjældende til at forsyne sig med dette Insigne, som det ikke syntes at være uden Betydning for Universitetet at vide hævdet og holdt i Anseelse. Skulde de nærmere Overvejelser herom føre til det Resultat, at man ansaa det utilraadeligt at anstille et saadant Forsøg, skjønnede Ministeriet ikke rettere, end at det vilde være at foretrække at udvirke en Bestemmelse for Doktorringens Afskaffelse for Fremtiden. Det begjærede derfor en yderligere Erklæring om Sagen af Konsistorium.

Efter Konsistoriums Anmodning udarbejdede Medaillør Conradsen 2

Tegninger saa vel til Prismedaillen som til Pladen til Doktorringen, og af disse valgte Konsistorium den, der fremstillede en staaende Minerva, der gyder Olie i Lampen. I Skrivelse af 15. Juni 1863 indstillede det, at der efter denne Tegning maatte udarbejdes de fornødne Stempler til Prismedaillen og Pladen til Doktorringen, dog saaledes, at den fra den tidligere Medaille paa den foreslaaede overførte Dato den 29. Januar (Kong Christian den VII's Fødselsdag) udgik. Udgiften hertil vilde udgjøre 900 Rd.; men da Medaillen lige som hidtil vilde være at anvende som Insigne i Rektorkjæden, vilde der behøves et særligt Præg for Reversen. Konsistorium androg derfor paa, at der til de nye Stempler maatte søges bevilget et Beløb af indtil 1000 Rd. Ministeriet optog dette Beløb paa Finanslovudkastet f. 1864—65 og ved Finansloven for det nævnte Aar bevilgedes det under Universitetets Udgiftspost 11. Da Beløbet ikke blev anvendt i Finansaaret, blev Bevillingen gjentaget ved Finansloven f. 1865—66.

Da Stemplerne vare færdige, fandt Konsistorium sig foranlediget til at gjenoptage et Spørgsmaal, som oftere i dets Midte havde været bragt paa Bane, nemlig om det ikke maatte være rigtigt at forhøje Prisbelønningen derved, at der til samme føjedes et Pengebeløb. Ved Skrivelse af 6. Decbr. 1866 forelagde Konsistorium Sagen for Ministeriet, efter at den i Forvejen havde været taget under Overvejelse af den akademiske Lærerforsamling. Konsistorium ytrede heri, at Forholdet hidtil havde været det, at der ikke tilflød den, hvis Afhandling kjendtes værdig til Prisen, anden umiddelbar Belønning end selve Guldmedaillen, hvis Størrelse og Metalværdi lige indtil da havde været den samme som i Aaret 1791, da Udsættelsen af Prismedailler blev indført, nemlig c. 53 Rd., men for Fremtiden, naar Medaillen blev udpræget efter de nye Stempler, vilde blive omtrent 60 Rd. Vel var det saa, at Hensynet til Belønningens pekuniære Betydning ikke var eller burde være den vigtigste Drivfjeder for de studerende til at prøve deres Kræfter paa Løsningen af de udsatte Opgaver; thi den hædrende Udmærkelse, som laa i Medaillens Tilkjendelse, havde altid været og vilde ogsaa fremdeles vedblive at være det fornemste Motiv. Men med al Anerkjendelse heraf maatte det indrømmes, at der herskede et altfor stort Misforhold mellem Belønningen og det Arbejde, som en Besvarelse af Prisspørgsmaal i Regelen krævede. En dygtig Bearbejdelse af et Prisspørgsmaal udfordrede, i det mindste efter de Fordringer, som i Følge de studerendes saa vel som Universitetets Undervisningens nu værende Standpunkt burde stilles, Anvendelsen af en Tid, som de fleste studerende og ubefordrede Kandidater ikke uden en betydelig Opofrelse af Indtægt eller uden forøgede Krav til deres Hjelpekilder kunde raade over. Det kunde sikkert antages, at ikke faa studerende af dette Hensyn havde maattet undlade at forsøge en Besvarelse af stillede Opgaver, skjønt de baade havde Lyst og Evner hertil. Thi i Prismedaillens Pengeværdi, selv om der mod dens Hensigt gjordes Regning paa dens Afhændelse, havde ikkun en tarvelig Erstatning for det Tab af Tid og Indtægt, som Afhandlingen krævede, og i mange Tilfælde vilde der med Arbejdet være forbundet særegne Udgifter, saasom til Bøger og andet Apparat, til Ekursioner o. desl. Konsistorium havde derfor troet at burde foreslaa, at der til Prismedaillen knyttede sig en Pengebelønning af 100 Rd. Denne Sum maatte da betragtes ikke som en Vinding, hvortil der aabnedes de studerende Adgang, men kun som en ingenlunde rigelig Erstatning for det Indtægtstab, som den, der havde anvendt betydelig Tid paa en Prisopgaves Besva-

relse, almindeligvis blev underkastet. Derhos vilde det ved denne Foranstaltning uden Tvivl bevirkes, at Prismedaillen ikke saa hyppig, som hidtil, blev afhændet; thi under de nu værende Forhold havde utvivlsomt mangen flink Student, trykket af Nøden, højst ugjerne maattet skille sig ved dette Hæderstegn omtrent samtidig med, at han havde erhvervet det. De oven anførte Betragtninger havde end videre ledet Konsistorium til at foreslaa, at der ogsaa tilstodes den, hvis Afhandling kjendtes værdig til Akcessit, en mindre Pengebelønning af 50 Rd. Efter de Grundsætninger, der nu gjorde sig gjældende ved Prisaafhandlingernes Bedømmelse, tilstodes denne hædrende Omtale kun, hvor et virkelig flittigt og agtværdigt Arbejde forelaa. Dertil kom, at i mange Tilfælde et Arbejde, som maaske ellers vilde kjendes værdigt til Prismedaillen, maatte lade sig nøje med Akcessit, blot fordi en endnu bedre Afhandling af en anden var indgivet.

Konsistorium foreslog da for den akademiske Lærerforsamling paa et den 22. Oktober afholdt Møde, at den, hvem Universitetets Prismedaille tilkjendtes, tillige erholdt en Pengebelønning af 100 Rd., og at den, der opnaaede Akcessit, skulde nyde en Pengebelønning af 50 Rd. Begge Forslag vedtoges enstemmig af Lærerforsamlingen. Det Beløb, der antoges at ville medgaa til den omhandlede Foranstaltning ansloges af Kvæstor til 500 Rd. aarlig, som han foreslog afholdt paa samme Maade som Udgifterne til Medaillerne, nemlig af Kontoen for Kommunitetets ekstraordinære Udgifter. Konsistorium ansaa dette Beløb for at være i Regelen tilstrækkeligt, idet det henviste til, at der i de sidste 10 Aar i alt var indkommet 59 Besvarelser af Universitetets Prisopgaver, af hvilke 23 vare befundne værdige til Medaillen og 12 til Akcessit, hvilket for hvert enkelt Aar gav et meget mindre Gjennemsnit end 500 Rd. Konsistorium troede imidlertid ikke, at Beløbet turde sættes lavere, da det i enkelte Aar kunde træffe, at flere Prismedailler, end sædvanlig, uddeltes. Saaledes bleve af de i Anledning af Prisopgaverne for 1863 indgivne Afhandlinger 4 fundne værdige til at belønnes med Medaillen og 3 med Akcessit, hvilket endog vilde have medført en Udgift af 550 Rd., hvis den Gang de nu foreslaaede Pengebelønninger skulde have været udredede.

Ministeriet optog det nævnte Beløb af 500 Rd. paa Universitetets Budgetudkast for 1868 69 Udgiftspost 11. Folketingets Finansudvalg erklærede sig enigt i at tilraade Bevillingen, dog under den Forudsætning, at den nu gjældende Bestemmelse, at Prismedaillen kun kunde vindes af akademiske Borgere, blev ophævet. I denne Anledning begjærede Ministeriet under 15. Jan. 1868 Konsistoriums Erklæring, idet det i øvrigt bemærkede, at det for sit Vedkommende ikke vilde tage i Betænkning at udvirke en kgl. Resolution, hvorved den tidligere til studerende og ubefordrede Kandidater, jfr. Kanc. Prom. 17. Maj 1791, og til cives academici, jfr. Kanc. Prom. 16. Febr. 1793, indskrænkede Adgang til at vinde Universitetets Prismedaille udvidedes til enhver ung Mand, som var i Besiddelse af en saadan videnskabelig Dannelse, at han følte sig opfordret til at deltage i Konkurrence, og som ikke havde opnaaet nogen Embedsansættelse.

Konsistorium afgav sit Svar under 25. s. M. Det var efter dets Anskuelse ved Behandlingen af nærværende Spørgsmaal magtpaaliggende ikke at glemme, at det ikke var Hensigten med Udsættelsen af Universitetets Prisbelønninger at fremkalde Arbejder af selvstændig videnskabelig Betydning, Arbejder, som i en eller anden Retning kunde siges at bringe Viden-

skaben fremad; men Hensigten med den hele Foranstaltning var —, saaledes som tydelig nok udtaltes i de paagældende Bestemmelser, se Badens Univ. Journ. 1793 S. 9 ff. —, kun den, at opmuntre de studerende til selvstændigt Studium og i det hele derved befordre deres Udvikling og Studiers Fremme. Denne Opfattelse maatte være afgjørende baade med Hensyn til Valget af Opgaverne og med Hensyn til Maalestokken for Bedømmelsen. Medens saaledes Konsistorium maatte anse det for en højst betænkelig Forandring af Institutionens hele Natur, hvis man vilde betragte de udsatte Opgaver som rettede til alle yngre og ældre Videnskabsmænd i Almindelighed i den Hensigt at befordre Videnskaberne og fremkalde fuldstændig modne Arbejder, hvorved et Udbytte af væsentlig Betydning i saa Henseende kunde vindes, erkjendte man paa den anden Side, at det ikke vilde være unaturligt, men endog fra flere Sider betragtet, ønskeligt, om Universitetets Prisopgaver kunde virke til at fremme Flid og Selvstudium hos flere andre Klasser af unge Mænd, der befandt sig i analoge Forhold med de studerende ved Universitetet, men dog efter de nu værende Bestemmelser vare udelukkede fra at deltage i Konkurrencen. Hvad det i denne Henseende kom an paa, var efter Konsistoriums Formening fornemmelig det, om det var muligt at udfinde en naturlig og passende Begrænsning. Paa den ene Side kunde man efter det oven for forklarede ikke anse det for stemmende med Institutionens Natur og Hensigt, om modne Videnskabsmænd skulde have Lov til at deltage i Konkurrencen, hvorved de unge Mænd, for hvis Skyld den hele Indretning oprindeligt var truffet, paa en ubillig Maade vilde blive trængte tilbage og stillede i Skygge og derfor formodentlig efterhaanden aldeles vilde holde sig borte fra Konkurrencen. Paa den anden Side vilde det være umuligt at træffe et nogenlunde heldigt Valg af Opgaverne saa vel som at gennemføre en nogenlunde fast og bestemt Maalestok for Bedømmelsen, naar der ikke forudsattes hos de konkurrerende et vist aandeligt Standpunkt, en vis bestemt Fordannelse. Konsistorium ansaa derfor en Begrænsning i begge Retninger for nødvendig. Denne samme Tanke havde formentlig ogsaa foresvævet Ministeriet, idet det syntes at ville søge Begrænsningen dels i at udelukke alle dem, der havde modtaget fast offentlig Ansættelse, dels i kun at aabne Adgangen for unge Mænd, der vare i Besiddelse af en saadan videnskabelig Dannelse, at de følte sig opfordrede til at deltage i Konkurrencen. Ved at overveje samtlige herhen hørende Forhold, var Konsistorium med Hensyn til dette Punkt kommet til følgende Resultater.

1) For saa vidt Ministeriets Ytringer pegede i den Retning, at man skulde søge den nærmere Bestemmelse i en Aldersgrænse (»unge Mænd, der o. s. v.«), troede Konsistorium efter nærmere Overvejelse ikke at kunne tilraade at gaa den Vej. Det vilde være meget vanskeligt at angive en bestemt Alder, som ikke vilde synes vilkaarlig, især da det jo i denne Retning ikke saa meget kom an paa den almindelige Alder, som paa Beskaffenheden af den individuelle Aandsudvikling, hvilken sidste af flere Grunde, f. Ex., at vedkommende var kommet sildig til Studeringerne, kunde afvige betydelig fra det normale. Dernæst kunde i alt Fald den væsentlige Indvending rejses mod at lade en Aldersgrænse være det afgjørende, at man herved vilde kunne fjerne den Ulempe, at modne Videnskabsdyrkere trængte sig ind i den væsentlig for de unge bestemte Konkurrence; men man vilde ikke ad denne Vej kunne sikre sig en bestemt grundigere og exaktere Fordannelse hos de konkurrerende, som kunde danne Grundlaget og Holdepunktet for Bedømmelsen og Valget af Opgaverne. Man

burde derfor hellere gaa den Vej, at forsøge paa at angive de Klasser af unge Mænd, paa hvilke den hele Institution passende kunde finde Anvendelse. Det Princip, som herved syntes at maatte være ledende, var, at Adgangen til Konkurrencen burde aabnes for alle dem, der ved en af Landets centrale højere Undervisningsanstalter havde modtaget en Undervisning, som for visse Videnskabsgrenes Vedkommende kunde stilles nogenlunde ved Siden af eller i Analogi med den Undervisning, som modtoges ved Universitetet. Der vilde herefter aldeles ikke være nogen Betænkelighed ved at aabne Adgangen til Konkurrencen for Elever og Kandidater ved den polytekniske Lærestanstalt, da disse for visse Videnskabsgrenes Vedkommende nøde en Undervisning, der stod ved Siden af Universitetets, hvorfor de uden Ulempe kunde stilles under aldeles lige Vilkaar med Studenterne i Henseende til de indgivne Forsøgs Bedømmelse og i Henseende til Opgavernes Valg. Fremdeles burde Adgangen i Følge samme Synsmaade aabnes for Eleverne ved Veterinær- og Landbohøjskolen og dem, der havde taget Examen ved denne Anstalt, saa vel som for pharmaceutiske Kandidater. Endelig var Konsistorium tilbøjeligt til at antage, at Adgangen ogsaa burde aabnes for Elever ved Officersskolen og dem, der havde gennemgaaet samme. Det var ikke undgaaet Konsistoriums Opmærksomhed, at de egentlige Elever ved Officersskolen vel i Regelen vilde være saa stærkt beskæftigede, at de ikke let vilde være i Stand til at deltage i Konkurrencen; men man havde dog troet at burde medtage dem. I alt Fald vilde det ikke være uden praktisk Betydning, at Adgangen blev udstrakt til dem, der havde gennemgaaet Officersskolen, da der blandt disse vistnok vilde findes ikke faa, som baade vilde have Tid, Lyst og Evne til at forsøge paa Besvarelsen af visse af Universitetets Prisopgaver, f. Ex. de matematiske og fysiske.

Hermed troede Konsistorium i det væsentlige at have angivet de Klasser af unge Mænd, om hvilke der kunde være Spørgsmaal. Skulde man have overset en eller anden Kategori af Personer, der, som udgaaede fra en af Landets centrale Undervisningsanstalter, med samme Føje som de nævnte burde medtages, kunde herom den fornødne Tilføjelse maaske senere foregaa, idet Konsistorium, for at den fulde Frihed i saa Henseende kunde være tilstede, ansaa det for rettest, at de nærmere Regler for Adgangen bleve fastsatte ad administrativ Vej og ikke i selve Finansloven. Men Konsistorium fastholdt meget bestemt, at Adgangen til Priskonkurrencen ordnedes efter det her angivne Princip. Skulde man derimod opstille Fordringer paa, at Adgangen skulde udstrækkes til alle uden Hensyn til Dannelsestrin, tilraadede Konsistorium hellere at lade den paatænkte Foranstaltning med Prisbelønningerne falde og blive staaende ved den nu stedfindende Orduing af Forholdet. Det var efter Konsistoriums Anskuelse en uløselig Opgave, som Universitetet ikke kunde paatage sig at gennemføre, paa den ene Side at fastholde det Synspunkt, at Prisopgaverne ikke skulde fremkalde fuldmodne videnskabelige Arbejder, der maatte vurderes efter en absolut Maalestok, og paa den anden Side i Bedømmelsen af Arbejderne og Valget af Prisopgaverne at se aldeles bort fra Forudsætninger i Henseende til Fordannelsens Maal og Indhold.

2) Medens Konsistorium i den under Nr. 1 angivne Retning mente at maatte drage en noget skarpere Grænse, end Ministeriet havde antydnet, troede det derimod i en anden Retning at kunne anbefale en videre Adgang, end Ministeriet syntes at have tænkt sig. Der var nemlig ikke tilstrække-

lig Grund til fra Priskonkurrencen at udelukke enhver, der havde modtaget en eller anden offentlig Ansættelse, saaledes at han ikke længere kunde betegnes som »ubefordret«, jfr. Kanc. Prom. 17. Maj 1791. Det var aabenbart ikke naturligt, naar man i øvrigt vilde udvide Institutionen ud over dens oprindelige Maal, at unge Mænd skulde være udelukkede fra at deltage i Konkurrencen, fordi de vare Assistenten i Ministerierne, Reservelæger ved Hospitalerne, Lærere ved offentlige Skoler, Lieutenanter i Armeen ell. desl. Konsistorium var overbevist om, at det netop i denne Retning allermindst vilde være forbundet med Betænkelse at udvide de bestaaende Bestemmelser, ligesom det ogsaa i Følge de indvundne Erfaringer troede, at en Udvidelse paa dette Punkt vilde være af ikke ringe praktisk Betydning. Derimod erkjendte Konsistorium, at det vilde være forbundet med nogen Vanskelighed at finde en passende Grænse i denne Henseende, og det vilde næppe kunne undgaas, at det, hvorledes Grænsen end blev bestemt, kunde indtræffe, at en eller anden udelukkedes, som efter Institutionens Grundtanke egentlig burde medtages, eller omvendt en eller anden medtoges, som burde udelukkes. Imidlertid vilde man dog i det hele og i det store komme til en rimelig og naturlig Begrænsning, naar man fastholdt, at de, der havde opnaaet fast kgl. Ansættelse i Embeder, udelukkedes. I Følge de Regler, der allerede gjaldt herom, og i Følge de Grundsætninger med Hensyn til kgl. Ansættelse, som maatte antages at ville blive gjorte gjældende efterhaanden paa Statstjenestens forskjellige Omraader, vilde Sagen dog uden Tvivl i det hele stille sig saaledes, at de yngre Videnskabsdyrkere, paa hvilke Institutionen efter sin Grundtanke fandt Anvendelse, ikke i Regelen vilde have opnaaet kgl. Ansættelse, om de end vare ansatte i Statstjenesten og herfor nøde Løn eller andre Emolumenter.

Konsistorium mente derfor, at Adgangen til at deltage i Priskonkurrencen burde staa aaben saa vel for de oven for under Nr. 1 omhandlede Klasser af unge Mænd som for de studerende ved Universitetet, ogsaa efter at de havde erholdt en eller anden lønnet offentlig Ansættelse, saa længe de dog ikke havde opnaaet fast kgl. Ansættelse. Ved Anvendelsen af denne Regel vilde det i øvrigt være stemmende med Billighed, om det fastsattes, at kun den skulde være udelukket, som befandt sig i kgl. Embede paa den Tid, Prispøgen udsattes. Ellers vilde det kunne indtræffe —, hvad man havde haft Exempel paa —, at en Mand, som i alt væsentligt havde udført Arbejdet og skrevet Afhandlingen paa en Tid, hvor han var kvalificeret til at deltage i Konkurrencen, kunde blive udelukket, fordi han maaske ganske kort Tid før Bedømmelsen erholdt en kgl. Ansættelse.

Sluttelig udtalte Konsistorium, at det ved de Beregninger, gennem hvilke det var kommet til at nævne en Sum af 500 Rd. som formentlig tilstrækkelig til at afholde de forhøjede Prisbelønninger, ikke havde taget Hensyn til den Eventualitet, at Adgangen til at deltage i Konkurrencen, skulde staa aaben for andre end dem, der efter de nu gjældende Regler vare berettigede hertil. Det var derfor muligt, at den oven nævnte Sum ikke vilde strække til, naar Antallet af dem, der indbødes til at konkurrere, blev betydelig forøget, og saaledes maaske hvert Aar flere Prisbelønninger, end hidtil, vandtes. Konsistorium forudsatte imidlertid som en Selvfølge, at den heraf flydende Udgiftsforøgelse, som i øvrigt næppe vilde blive betydelig, kunde ventes bevilget.

Ved Finansloven for 1868—69 bevilgedes det omspurgte Beløb af 500 Rdl. Ministeriet tilskrev imidlertid under 11. Maj Konsistorium, at medens det meget vel kunde gaa ind paa Konsistoriums Forslag til en Modifikation med Hensyn til Embedsansættelsen, kunde det paa den anden Side ikke følge den givne Begrundelse af Konsistoriums Vægning ved at aabne Adgangen til Konkurrence for alle yngre Mænd uden Hensyn til deres Fordannelse, og uden Hensyn til, om de havde aflagt visse Examina. Saa lidt som det vistnok havde ligget i Udvalgets Tanke, saa lidt havde det i alt Fald ligget i Ministeriets Tanke at gjøre nogen som helst Forandring i det bestaaende, hverken med Hensyn til Valget af Opgaverne eller med Hensyn til Bedømmelsen af Besvarelserne, men kun at aabne Adgang for andre end akademiske Borgere til at naa den Ære at staa som dem, der vare kjendte værdige til Universitetets Prismedaille eller et Akcessit for Besvarelsen af en af Universitetet udsat Prisopgave. Ministeriet skjønnede ikke rettere end, at der, naar Adgangen aabnedes for andre paa den af Ministeriet paatænkte Maade, kun fjærnedes den formentlige Ubillighed, som allerede i enkelte Tilfælde turde have fundet Sted, at den ikke akademiske Borger, hvis Afhandling, bedømt efter samme Maalestok, som om han var akademisk Borger, var kjendt værdig til Medaille eller Akcessit, skulde udelukkes, blot fordi han ikke havde søgt sin Uddannelse ad den Vej, ad hvilken den akademiske Borger eller de af Konsistorium i Klasse med denne satte Examenskandidater havde faaet deres. Ministeriet saa heller ikke, at man paa denne Maade greb mere ind i den til de akademiske Borgeres Tarv stiftede Institution, end naar, som af Konsistorium selv anbefalet, Adgangen til at vinde Prismedaille aabnedes for dem, der havde underkastet sig visse Examina, idet Institutionens Hensigt: at opmuntre de akademiske Borgere til selvstændigt Studium og befordre deres Udvikling og Studiers Fremme, ikke i mindste Maade berøretes derved, at Konkurrenternes Antal forøgedes.

Da Ministeriet antog, at Konsistorium havde forstaaet dets Mening, som om Opgaverne eller Bedømmelsen af samme skulde altereres ved den af Ministeriet paatænkte Udvidelse, anmodede det Konsistorium om i Henhold til det foranførte at ville underkaste Sagen en fornyet Overvejelse. Ministeriet udtalte derhos, at for saa vidt Konsistorium vedblivende skulde holde fast ved den Anskuelse, at Bestemmelsen, at Prismedaillen kun kunde vindes af akademiske Borgere, ikke blev ophævet, ansaa Ministeriet sig ikke for berettiget til at gjøre Brug af Bevillingen af de omspurgte 500 Rd.

Under 23. Maj svarede Konsistorium, at det, under den Forudsætning, at der baade ved Valget af Prisopgaverne og ved deres Bedømmelse forholdtes ganske ligesom hidtil, saaledes at man alene tog Hensyn til den Fordannelse, som de studerende ved Universitetet maatte forudsættes at besidde, og det videnskabelige Standpunkt, hvorpaa de maatte antages at befinde sig, intet havde at indvende mod, at Adgangen til at erholde de akademiske Prisbelønninger blev udvidet paa den af Ministeriet foreslaaede Maade, saaledes at Prisbelønningerne kunde tildeles ogsaa andre unge Mænd end studerende ved Universitetet, og endnu ubefordrede Kandidater, naar de af dem indleverede Arbejder, bedømte efter den Maalestok, som i Følge Hensyn til Universitetets studerende maatte anlægges, fandtes værdige til Medaillen eller til Akcessit. Fra nogle af Konsistoriums Medlemmer fremkom et Forslag om nærmere at udtrykke, kvad man tænkte sig ved unge Mænd,

derved, at en Aldersgrænse af 30 Aar fastsattes for dem, der skulde være berettigede til at deltage i Konkurrencen; men Flertallet udtalte sig mod dette Forslag, fordi den strænge Overholdelse af en saadan Regel i enkelte Tilfælde kunde føre til Ubillighed, navnlig mod dem, som af forskjellige Aarsager vare komne ualmindelig sent til Studeringerne. Flertallet troede derfor, at man i alt Fald hellere burde vente med en saadan Bestemmelse i nogen Tid, indtil Erfaringen havde vist, om den virkelig behøvedes for at forhindre ældre og modne Mænds Deltagelse i Konkurrencen. Derimod anbefalede Konsistorium vedblivende sit Forslag om, at Adgangen ikke indskrænkedes til ubefordrede Kandidater, men at ogsaa yngre Embedsmænd kunde deltage i Konkurrencen, naar de ikke havde modtaget fast kgl. Ansættelse paa den Tid, Prisopgaverne besvaredes.

Efter Ministeriets i Overensstemmelse med Konsistoriums Udtalelser i sidst nævnte Skrivelse nedlagte Forestilling bifaldtes det ved kgl. Resol. 23. Juni 1868, at kgl. Resol. 13. Maj 1791, sammenholdt med kgl. Resol. 15. Februar 1793 forandredes derhen, at Adgangen til at vinde Universitetets Prisedaille fremtidig ikke skal være indskrænket til akademiske Borgere og ubefordrede Kandidater, der ikke staa i noget offentligt eller andet Embede, men aabnes for enhver, som uden at have opnaaet fast kgl. Ansættelse paa den Tid, Prisopgaven besvares, maatte føle sig opfordret til at deltage i Konkurrencen. Ved under 27. Juni at meddele Konsistorium Underretning herom, bemærkede Ministeriet, at de 500 Rdl., som vare bevilgede paa Universitetets Budget f. 1868—69, Udgiftskonto 12, for derved at sætte Konsistorium i Stand til, ved Siden af Prisedaillen at tilstaa de studerende ved Universitetet et Pengebeløb som Erstatning for den paa Opgavens Løsning anvendte Tid, nemlig af 100 Rd. for dem, hvilke Medaillen tilkjendtes, og 50 Rd. for dem, som erholdt Akcessit, vare stillede til Konsistoriums Disposition. Med Hensyn til Konsistoriums Slutningsbemærkning i dets Skrivelse af 25. Januar tilføjede Ministeriet, at det ved Finanslovsforslaget f. 1869—70 vilde søge definitivt afgjort, hvorvidt det havde været Udvalgets Mening, at der ogsaa skulde tilstaa andre end akademiske Borgere Ret til Udbetaling af fornævnte 100 Rd. eller 50 Rd. ved Siden af Prisedaillen eller Akcessit. Ved Finansloven for det nævnte Finansaar besvaredes Spørgsmaalet bekræftende, jfr. Anm. til Finansforslaget.

— I Oktbr. 1855 henstillede Universitetets da værende Rektor, Prof. Clausen, til Konsistoriums Overvejelse, om der ikke maatte findes Grund til at søge udvirket en Bestemmelse om, at den ved Offentliggjørelsen af Universitetets Prisspørgsmaal hidtil vedføjede latinske Oversættelse for Fremtiden maatte bortfalde ved samtlige Opgaver, maaske med Undtagelse af Opgaven i den klassiske Filologi. Angaaende dette Punkt anmodede Konsistorium samtlige Fakulteter om at ytre sig.

Det theologiske Fakultet (Novbr. 1865) tiltraadte Forslaget, idet det dog bemærkede, at det antog, skjønt det ikke i mange Aar havde modtaget nogen Besvarelse paa Latin, at det fremdeles maatte staa de studerende frit, om nogen skulde foretrække Brugen af det gamle Sprog for Modersmaalet.

Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet (27. Novbr.) tilraadede for sit Vedkommende den omspurgte Forandring. Med den nu værende Ordning var der forbundet den Ulempe, at det ved dets Prisspørgsmaal ofte ikke var muligt paa en tilfredsstillende Maade at gjengive Spørgsmaalet i det latinske

Sprog, fordi Opgaven i de fleste Tilfælde vilde angaa Forhold og Institutioner, til hvilke Romerne ikke havde noget tilsvarende, eller Undersøgelser, som vare dem ubekjendte. I disse Tilfælde maatte man derfor paa Latin hjælpe sig med omskrivende Udtryk, der i sidste Instans dog kunfor stodes ved Hjælp af den danske Text. Det anførte gjaldt ikke blot om den statsvidenskabelige Opgave, men, i det mindste ofte, ogsaa om den juridiske, da det under vore Forhold næppe vilde kunne forekomme, at en Opgave skulde hentes fra den romerske eller kanoniske Ret alene. En endnu væsentligere Ulempe ved den gjældende Ordning vilde det være, hvis det kunde antages, at Opgavernes Oversættelse paa Latin blev betragtet som indeholdende en Opfordring til at vælge dette Sprog til Affattelse af Besvarelserne. Thi naar det maatte siges, at end ikke Spørgsmaalene egnede sig til at fremsættes paa Latin, var det klart, at dette Sprog endnu mindre egnede sig til at benyttes ved Opgavernes Besvarelse. Der var derfor saa langt fra nogen Grund til at opfordre hertil, at Fakultetet meget snarere maatte henlede Konsistoriums Opmærksomhed paa det Spørgsmaal, om det ikke vilde være rettest samtidig med den omspurgte Forandring at søge bevirket en tidssvarende Forandring i Forskrifterne om Sproget, hvori Afhandlingerne kunde affattes. Det maatte imidlertid erkjendes, at der, som Forholdene stillede sig, ikke var Grund til at frygte for, at Opgavernes Fremsættelse i det latinske Sprog ved Siden af den danske Affattelse virkelig skulde blive opfattet paa den angivne Maade, og den fremhævede Betragtning havde derfor i Virkeligheden mindre Betydning. Imidlertid maatte det dog for Fakultetet være en medvirkende Grund til at ønske, at den latinske Oversættelse bortfaldt, at den indeholdt en Tilkjendegivelse om, at Afhandlingerne ogsaa kunde affattes i det latinske Sprog, et Fingerpeg, som dog en eller anden mulig kunde falde paa at følge.

De oven for paapegede Ulemper vare vistnok i sig selv ikke meget store, og de vilde maaske ikke være tilstrækkelige til at motivere den foreslaaede Forandring, dersom der ved den latinske Oversættelse af Prisspørgsmaalene opnaaedes nogen Fordel. Men dette var for Fakultets Vedkommende ikke Tilfældet. Det vilde næppe nogen Sinde kunne stille sig saaledes, at Fakultetet skulde være ude af Stand til at formulere en juridisk Opgave fuldkommen forstaaelig paa Dansk, saa at den latinske Oversættelse skulde være nødvendig for at gjøre Tanken klar. Vel var det ikke sjældent Tilfældet, at vort Sprog manglede tekniske Udtryk for juridiske Begreber; men det havde i saadanne Tilfælde aldrig vakt Betænkelighed at anvende den romerretlige Terminologi i den danske Text. End mindre kunde en saadan Nødvendighed fremkomme med Hensyn til den statsvidenskabelige Opgave. Den Grund, der under de tidligere Forhandlinger om denne Sag i Særdeleshed var blevet gjort gjældende til Forsvar for den latinske Oversættelse, nemlig Hensynet til, at det for de fremmede Universiteter, med hvilke vi udveksle akademiske Skrifter, kunde være af Interesse at se, hvilke Prisopgaver der her ved Universitetet udsattes for de akademiske Borgere, havde for Fakultetet kun ringe Betydning. Det var nærmest kun ved det norske og de svenske Universiteter, at den danske Retsvidenskab kunde vente at kunne udøve nogen Indflydelse, og for disse Universiteters Skyld behøvedes jo ikke nogen Oversættelse. Derimod kunde det paa Grund af vore smaa Forhold og den ringe Interesse, vore Samfundsforhold som Følge heraf frembøde uden for

Norge og Sverige, næppe haabes, at den danske juridiske Videnskab, hvor respektabel den end maatte være, ellers vilde kunne spille nogen Rolle i den komparative Jurisprudens. Det samme kunde vel ikke siges om flere af de statsvidenskabelige Fag; men til Gjengjæld traadte i de fleste Tilfælde Ulempen ved den latinske Oversættelse af Prisspørgsmaalene, som oven for bemærket, her stærkere frem.

Ogsaa det lægevidenskabelige Fakultet (13. Novbr.) tiltraadte Forslaget, idet det bemærkede, at de fysiologiske Opgaver vistnok aldeles ikke lode sig oversætte paa Latin, paa nogen for vedkommende forstaaelig Maade.

Af det filosofiske Fakultets Medlemmer (8. Novbr.) stemte 11 for Forslaget. Blandt disse var den ene af Professorerne i den klassiske Filologi, der dog tilføjede: »For den klassiske Filologis Vedkommende kunde Latinen bibeholdes og Opgaven i Overensstemmelse dermed gives kun paa Latin, med mindre Opgavens Natur skulde gjøre en friere Behandling ønskelig. Opgaven kunde da stilles baade paa Latin og paa Dansk, og den, der vilde besvare den, have frit Valg mellem Sprogene.« 6 Medlemmer tiltraadte ikke Forslaget. Nogle af disse ytrede, at de, for at vedligeholde en Forbindelse med Udlandets Universiteter, kun da vilde stemme for det latinske Sprogs Afskaffelse i Prisspørgsmaalene, naar det afløstes af det franske eller et andet levende Sprog, ligesom man ogsaa blandt denne Minoritet havde fundet, det inkonsekvent, at Opgaverne, naar det ommeldte Forslag vedtoges, kunde vedblive at besvares i et andet Sprog end det, hvori de alene skulde fremsættes. Herimod bley der dog paa den modsatte Side gjort gjældende, at det vist nok ogsaa havde været Meningen med Forslaget, at Latinen, naar den blev afskaffet ved Spørgsmaalene, ogsaa skulde bortfalde ved disses Besvarelse.

Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet (21. Novbr.) havde intet at erindre mod Forslaget, og fandt det endog, især for de beskrivende Naturvidenskabers Vedkommende, meget ønskeligt og hensigtsmæssigt.

Ved Skrivelse af 30. April 1866 forelagde Konsistorium Spørgsmaalet for Ministeriet, idet de indsendte de afgivne Erklæringer fra Fakulteterne. Der var ved de tidligere Forhandlinger om denne Sag, jfr. Selters Aarborg f. 1841, S. 27—29, blevet lagt nogen Vægt paa Hensynet til de fremmede Universiteter, med hvilke vort Universitet stod i Forbindelse; men Konsistorium ansaa, efter de nu værende Forhold, dette Moment for at være for ubetydeligt og underordnet til, at man af denne Aarsag skulde bibeholde den latinske Oversættelse, ved hvilken det for flere Fags Vedkommende var vanskeligt og ofte umuligt at finde et Udtryk, der aldeles gjengav Tanken. Det indstillede derfor, at den i Universitets Direktionens Skrivelse af 31. Decbr. 1841 anordnede latinske Oversættelse af Universitetets aarlige Prisopgaver for Fremtiden maatte bortfalde, dog saaledes, at Opgaven i den klassiske Filologi fremdeles som hidtil ledsagedes af en latinsk Oversættelse. Denne Indstilling bifaldt Ministeriet under 13. Juni.

I Forbindelse hermed kan det bemærkes, at Konsistorium under Forhandlingerne angaaende denne Sag bley foranlediget til at overveje, om der ikke kunde være god Grund til i visse andre Retninger at gjøre Forandring i de bestaaende Regler angaaende Brugen af det latinske Sprog ved Universitetet. For saa vidt dette Sprog enten efter Lovforskrift eller akademisk Sædvane benyttedes

til flere Udfærdigelser, saasom af akademiske Borgerbreve, Doktordiplomer, testimonia publica, fandt Konsistorium, at der ikke var nogen Grund til at gjøre Forandring; thi bortset fra, at det under visse Omstændigheder, f. Ex. til Brug i Udlandet kunde være ønskeligt for de paagjældende, at de nævnte Udfærdigelser vare skrevne paa et Sprog, der forstodes ved alle fremmede Universiteter, maatte det erkjendes, at der i alt Fald ingen praktisk Ulempe var forbundet med den nærværende Ordning. Om Brugen af det latinske Sprog ved akademiske Disputatser vil blive talt nedeg for under næste Afsnit.

— Ved kgl. Resol. 3. Juni 1853*) fastsattes Tiden for Udsættelsen af Universitetets Prisopgaver og Terminen for Indleveringen af Afhandlingerne over disse Opgaver til d. 1. Juli. Bedømmelsen af de indkomne Afhandlinger skulde derhos i Følge Universitets Direktionens Skrivelse af 23. Decbr. 1837**) indføres i det Program, som indbyder til Festen i Anledning af Kongens Fødselsdag, ligesom Rektor paa denne Fest skulde bekendtgjøre Censuren og uddele Medaillerne for de belønnede Afhandlinger. Da Kong Christian den IXdes Fødselsdag falder d. 8. April, altsaa over 9 Maaneder efter den foran nævnte Termin for Prisaafhandlingernes Indlevering, blev det nødvendigt, at der enten foregik en Forandring med denne Termin eller med Regelen om, at Bekjendtgjørelsen af Censuren over Prisaafhandlingerne skal staa i Forbindelse med Festen i Anledning af Kongens Fødselsdag. Skjønt nu vel den ved Resol. 1853 fastsatte Termin af 1. Juli, hvorefter det, ferend Sommerferien begyndte, kunde blive bekjendt, hvilke Opgaver der vare udsatte, og for Professorerne, hvilke Afhandlinger der vare indkomne, var den for Universitetsforholdene i det hele ønskeligste Tid for Opgavernes Udsættelse og Afhandlingernes Indlevering, troede Konsistorium dog at burde andrage paa en Forandring med Hensyn til denne Tidsbestemmelse. Hvis man nemlig vilde fastholde samme, blev det nødvendigt at bekendtgjøre Censuren og uddele Medaillerne paa Reformationsfesten, og Festen i Anledning af Kongens Fødselsdag vilde herved tabe det Tilknytningspunkt, som det nu havde, til bestemte Universitetsanliggender, og som bidrog til at give den en særlig akademisk Karakter. Konsistorium indstillede derfor i Skrivelse til Ministeriet af 29. Febr. 1864, at Tiden for Udsættelsen af Universitetets Prisopgaver og Terminen for Indleveringen af Afhandlingerne over Prisopgaverne for Fremtiden fastsattes til d. 1. Decbr., medens det havde sit Forblivende ved de hidtil gjældende Regler om Censurens Bekjendtgjørelse og Medaillernes Uddeling paa Festen i Anledning af Kongens Fødselsdag. I Forbindelse hermed androg Konsistorium paa, at Terminen for Indleveringen af Afhandlingerne over de d. 1. Juli 1863 udsatte Prisopgaver blev forlænget til d. 1. Decbr. 1864 og for Afhandlingerne over den naturhistoriske Opgave til 1. Decbr. 1865. Begge Indstillinger bifaldtes, efter derom af Ministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling, ved kgl. Resol. 2. April 1864.

— Den Orden, som vedtoges i 1843 med Hensyn til Forslag til Prisopgaver under det lægevidenskabelige Fakultet, var saaledes: 1) Obstetrik, 2) Anatomi, 3) Pathologi, 4) alm. Kirurgi, 5) Therapi, 6) Fysiologi, 7) alm. Medicin, 8) Farmakologi, 9) praktisk Kirurgi.

*) Lindes Meddelelser 1849—56 S. 247—48.

**) Selmers Aarb. f. 1837 S. 136—37.